

ПРИНЦИПИ ВИКЛАДАННЯ ТРАНСПОРТНОГО ПРАВА ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ВНЗ

*Леонтєва Л. В., к.ю.н., доцент,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Важливим кроком для удосконалення всієї системи ступеневої освіти в транспортних вишах, особливо інженерно-економічної вищої її ланки в Україні, є запровадження поряд з гуманітарно-правовими загальноосвітніми курсами підготовки ще й навчально-прикладних правових дисциплін. Особлива роль у цьому належить застосуванню інноваційних технологій в освіті.

Аналіз сучасного стану освітніх процесів, дав поштовх прийняттю «Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року», яка визначає мету, стратегічні напрями та основні завдання державної політики у сфері освіти. Така політика спрямована на кодифікацію та оновлення нормативно-правової бази освітньої галузі, побудову ефективної системи національного виховання і соціалізації молоді, підвищення якості освіти шляхом запровадження освітніх інноваційних технологій, інформатизацію освіти, створення індустрії сучасних засобів навчання, вдосконалення інформаційно-ресурсного забезпечення освіти, інтегрування національної системи освіти у міжнародний освітній простір [1].

Навчальні дисципліни, які викладаються в окремих побудованих на визнаних у галузі освіти у господарській, цивільній, транспортній, трудовій та іншій практиці, і тому без базових юридичних знань та основ законодавства їм буде неможливо виконувати свої трудові функції а

майбутньому.

На цьому етапі правова підготовка студентів не може обмежуватися освітньою чи інформаційною діяльністю. Його головне завдання – навчити здобувачів знайомитися з правовою сферою та сумлінно дотримуватися правових норм поведінки. Тому система правової освіти має базуватися на новітніх дослідженнях у галузі права та інноваційних методах правової освіти.

Провідні науковці та юристи-практики доводять, що правова освіта є важливою ланкою механізму правової соціалізації людини. Цей процес включає три етапи: перший етап – особисте засвоєння правової інформації, другий етап – відбувається особисте засвоєння правових цінностей. Процес – рівень формування правової свідомості, третій етап потребує перетворення сформованих правових понять і принципів у практичні дії на кожному етапі життєвого циклу людини [2].

Таким чином, сучасний ринок праці в Україні вимагає від випускників вищих навчальних закладів не лише глибоких теоретичних знань, а й здатності самостійно застосовувати їх в нестандартних ситуаціях, що сприяє переходу від суспільства знань до суспільства життєво компетентних громадян, що стосується саме розвитку транспорту, системи і структури транспортного законодавства всіх видів транспорту, поняттям договорів перевезень та їх укладанням, відповідальності транспортних організацій і їх споживачів транспортних послуг за неналежне виконання транспортних зобов'язань [3].

Основними завданнями вивчення такої навчальної дисципліни, як транспортне право є: засвоєння норм транспортного законодавства; дослідження сутності різних наукових шкіл; вироблення у студентів наукового підходу до оцінки чинного транспортного права, необхідності вдосконалення його для правового регулювання господарської діяльності; набуття навичок роботи з нормативним матеріалом; вміння розв'язати

конкретні транспортної ситуації на базі національного та міжнародного законодавства; розвитку правового мислення щодо реалізації транспортного права в обраній сфері діяльності; усвідомлення відповідальності при здійсненні юридично значимих дій; засвоєння специфічної фахової термінології, формування професійно грамотної юридичної мови, як важливого компонента правової культури майбутнього фахівця, що дозволить на більш високому рівні в подальшому вивчати інші юридичні науки; розвиток логічного мислення, уміння аргументувати власну позицію, розвиток творчих нахилів студентів; вироблення елементарних навичок дослідницької діяльності.

Студенти обов'язково під час підготовки до занять повинні навчитись правильно використовувати джерела транспортного права, застосовувати одержані знання на практиці, складати необхідні процесуальні документи, які мають відношення до майбутньої професійної діяльності, здійснювати захист своїх порушених прав.

Під час вивчення курсу Транспортне право повинні у студентів сформуватися нові навички, які базуються на принципах: відповідність ситуації в загальних галузях законодавства (цивільне право, трудове право, екологічне право, кримінальне право, адміністративне право тощо), а також транспортне право. Його інституційні (видові) основи, взаємозв'язок між організаційно-технічними рішеннями, що об'єднують загальну роботу транспортної системи (види наземного, водного, повітряного зв'язку), і соціально-економічними показниками розвитку суспільних відносин (наприклад, рівнем підтримки) клієнтів транспорту (пасажирів, вантажних компаній, власників пошти тощо), матеріально-технічних основних умов транспортної інфраструктури тощо.

Головною метою вивчення юридичних дисциплін, взагалі в технічному ВНЗ, повинно мати на меті розрізняти норми внутрішнього законодавства і міжнародних стандартів, правових систем в цілому. Саме

наукові визначення понять, що стосуються юридичної відповідальності, оцінки, вимірювання знаків якості, методів чесної конкуренції, соціальної відповідальності, характеру судової та господарської практики, ділової практики, договорів та юридичної діяльності, повинні стати на меті викладання юридичних дисциплін.

Однією із важливих задач при вивченні дисципліни Транспортне право є саме побудова трудових відносин та трудової дисципліни, в тому числі на транспорті, застосування міждисциплінарного підходу до з'ясування правових понять і визначень з метою взаємозв'язку та оптимального усунення наявних у чинному законодавстві прогалин щодо специфіки трудової функції на транспорті, та методів усунення матеріальної і дисциплінарної відповідальності під час виникнення конфліктів.

Навчальна інформація повинна відповідати стандартам вищої освіти, положенням про організацію освітнього процесу та навчальним програмам. Зміст навчальної правової інформації для майбутніх фахівців транспортної галузі має охоплювати загальні положення базового законодавства, проте особлива увага повинна бути зосереджена на вивченні галузевих нормативно-правових актів, зокрема: Конституцію України, Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, Кодекс торговельного мореплавства України, Кодекс про Адміністративні Правопорушення, Кримінальний кодекс України. Необхідно звернути увагу студентів на такі Закони України, як: Про транспорт, Про ліцензування видів господарської діяльності, Про автомобільний транспорт, Про дорожній рух, Про залізничний транспорт: Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації: закон України, Про перевезення небезпечних вантажів і т.д.

За цих умов зрозуміло, що на етапах розвитку державотворення та економічних реформ законодавча база постійно оновлюватиметься. Це, у

свою чергу, призводить до постійних змін і доповнень чинного законодавства в Україні, наприклад у сфері транспорту, а ми як викладачі у своїх програмах підготовки студентів повинні постійно відслідковувати ці процеси. Відсутність законодавчої стабільності негативно впливає на рівень підготовки фахівців ВНЗ.

Цей висновок стосується навчання спеціалістів з управління та транспортних технологій, оскільки типові навчальні програми з цього фаху, окрім законів, у більшій мірі, базуються саме на підзаконних актах та нормативних документах Міністерства інфраструктури України.

Саме на прикладі викладання такої дисципліни, як Транспортне право у ВНЗ, можемо спостерігати національні особливості та нормативно-правову базу, а також деякі аспекти визначення показників економічної ефективності, якості, безпеки та стандартів транспортних послуг. Це має призвести до демонстрації здобувачам під час лекцій, практичних занять, консультацій уміння оцінювати роботу транспортного комплексу та його підсистем на основі нормативів і відхилень, які мають місце в реальній експлуатації. Майбутнім фахівцям з вищою освітою необхідно вміти визначати свою роль як транспортних менеджерів і застосовувати відповідні методи прийняття рішень при відході від прийнятих стандартів організацій, що обслуговують споживачів транспортних послуг.

Література

1. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.2013 № 344/2013. Урядовий кур'єр від 04.07.2013 № 117, / № 155 від 29.08.2013.
2. Макарова О. В. Правові основи регулювання правової освіти в Україні. *Вісник Академії адвокатури України*. № 3(25) 2012. С 83-89.
3. Леонтьєва Л.В., Селезень С. В.. Транспортне право : навчально-методичний посібник. Х.: ХНАДУ, 2017. 188 с.